

Documentar

„ÎMPĂMÂNTENIREA” DOCTORULUI
ERNEST DE LAPOMMERAYE
(19 SEPTEMBRIE 1828 – 27 OCTOMBRIE 1885)

Prof. Cornel MANOLESCU
(Slatina-Olt)

§ 1. Doctorul Ernest de Lapommeraye, francez de origine, a venit în țară în timpul războiului Crimeii (1853). În 16 August 1862 este numit medic al județului Teleorman.

„Prin decret cu data <de> 16 august 1862, după propunerea D-lui Ministru Secretar de Stat la Departamentul din Întru, se numește D-nu Doctor în Medicină, Iacov Banciu actualul Medic al districtului Teleorman, în postul de medic al districtului Oltul în locul D-lui **Doctor în Medicină De la Pomerai**, iar acest va trece în aceeași calitate la Județul Teleorman în locul numitului, de la 1-iul viitorului Septemvrii” [Monitorul. Jurnalul Oficial, 1862, pag. 3].

În 1863 „Prin Decrete cu data de 28 Maiu 1863, dupe propunerea făcută prin raporturi de D<omnul> Ministru Secretar de Stat la Departamentul din Întru, sînt numiți și permutați:

D<omul> Doctor în medicină Alecsandru Diamandescu, actual Medicu al orașului Tecuciu în postu de Medicu primar la județul Teleorman în locul D-lui Ernest de la Pomerai chemat în alt post.

D<omnul> Doctor în medicină Ernest de la Pomerai, actual Medicu-primar de la județul Oltu în locul D-lui Doctor Iacob Banciu mutat în alt post.” [Monitorul. Jurnal Oficial, 1863, nr. 101, pag. 1].

A fost căsătorit cu Eliza Hiotu (n. 1839 – † 1904), a patra fiică a lui Constantin Hiotu, născut în București la 1784, paharnic al Țării Românești, căsătorit cu Ușa. A avut patru fete:

1. Constantina (Constandina în actul de naștere), născută la 28 februarie 1862, căsătorită cu Vasile Argeșeanu, cu care a avut un fiu, Gheorghe Argeșeanu, viitor general (născut <la> Caracal). Divorțată în 1888, s-a recăsătorit cu Dona.

2. Anica, născută <în> 1871, aprilie 29, căsătorită în 20 aprilie 1902 cu căpitanul Ioan Russo (născut în 1869, <în> comuna Plăinești <din> Basarabia, comiciat în Craiova). Ioan Russo a decedat la 35 <de> ani, în 4 mai 1906.

Cauza morții: meningo-encefalită [Registrul de Stare civilă, Slatina, 1906, nr. 256].

3. Alexandrina (30 aprilie 1873 – † 1926), căsătorită în 16 aprilie 1896 cu căpitanul Pendelie Urdăreanu (născut în 1858 la Craiova și decedat în anul 1902 la Craiova), fratele mamei lui Nicolae Titulescu. Fiul lor a fost Ernest Urdăreanu, fost mareșal al Palatului «Regal».

4. Alice, căsătorită cu magistratul Vasile Roman. Probabil că s-a născut înainte de 1862.

Sora Elizei de Lapommeraye, Pulheria Hiotu, s-a căsătorit cu Ion Munteanu (născut în 1816, la Focșani), ofițer în polcul¹ nr. 1 mai târziu senator de Olt. Au avut 10 copii: 4 băieți și 6 fete.

Dintre băieți îl amintim pe Constantin (Costică) Munteanu, prefect al județului Olt în perioada 1 aprilie 1905 – 10 februarie 1907 și președinte al Comisiei Interimare a Primăriei Slatina (1 aprilie 1921 – ianuarie 1922), iar dintre fete pe Elena (n. 1855 la Târgoviște), căsătorită cu Mihail C. Deleanu, primar al orașului Slatina (1901-1905) și președinte al unei Comisii Interimare (ianuarie – martie 1921). [Cornel MANOLESCU, *Conducătorii orașului Slatina de la Vintilă Vodă (1530) și până în zilele noastre*, ms.]

§ 2. „În ședința de la 15 Februarie 1875 a Adunării deputaților, Comisiunea de indigenat luând în deliberare petițiunea D-lui de Lapommeraye, doctor în medicină, ce a adresat Onor Camerei la 28 Ianuarie 1875, și prin care arată de **de la 1853** se află venit în țară, se roagă a i se da împământenirea în virtutea art. 16 din Codul civil, dispensându-l de stagiul prevăzut de citatul articol prezentând pe lângă petițiunea sa întru sprijinirea acelei cereri și următoarele acte:

1. Extractul din registrele de naștere din anul 1828 de la prefectura departamentului Seinei, prin care se constată că este născut la **19 Septembrie 1828**.

2. *Declarațiunea consulatului general al Franciei din București sub No. 32, prin care se vede că nu există nici o piedică legală ca să renunțe la calitatea sa de Francez, pentru a obține naturalizațiunea în România.*

3. Act de cununie din 1855, Noembrie 24, prin care se constată că este căsătorit cu «o» Român«ă».

4. Certificatul No. 78 din 1856, Martie 25, eliberat din partea inspectorului șef al miliției românești, prin care D«omnul» Ernest de Lapommeraye s'a înrolat între oficeri sanitari ai miliției, servind un an, în care timp D-sa ca ajutor în serviciul medical pe lângă spitalul Mihai Vodă,

¹ Termen de origine rusă desemnând o: „Unitate militară în Țările Române, la sfârșitul Evului Mediu, corespunzătoare regimentului.” – DEx, 1998, 2009, s.v.; DS, 2002, s.v.

s'a distins într'un mod particular în timpul epidemiei holerei, arătându-se plin de abnegațiune și devotament.

5. Un act scris de 100 de cetățeni din județul Olt, prin care asemenea se vede că D<omnul> doctor de Lapommeraye se află ca medic în acel district mai bine de 10 ani și că D<umnea>lui, dotat cu adevărate cunoștințe științifice, a corespuns în tot timpul de epidemii și diverse boli la îndeplinirea misiunii sale în interesul omenirii suferinde, arătându-se tot d'auna desinteresat și infatigabil, și prin conduita sa exemplară ca om în societate, a știut tot d'auna a'și atrage stima și recunoștința concetățenilor.

Cominisiunea având în vedere cele menționate, precum și serviciile ce a adus județului Olt D<omnul> doctor Lapommeraye în curs <de> mai bine de 10 ani

Majoritatea comisiunii în număr de trei membri a opinat a i se acorda împământenirea cu dispensa stagiului prevăzut la art. 16 din Codicele civil.

D. C. **Văleanu** în minoritate a fost de următoarea opiniune:

I. Că cererea reclamantului nu este de cât de la 28 Ianuar anul curent, ceea ce nu s'a făcut pentru alta la momentul cererii să i se dea și indigenatul prescris de lege și ast-fel indirect s'ar călca prerogativele legii care ar rămâne ca o literă moartă;

II. Că i lipsește, ceea ce este mai esențial, actul de botez deslușitor că este de religie creștină; căci copia înfățișată din partea prefecturii departamentului Senei nu vorbește nimic despre aceasta.

III. Că chiar de a fi ridicat acest articol despre religie, punctul cel mai principal, totuși fiind-că cererea reclamantului nu este de cât de la 28 Ianuar 1875, și serviciul său, atât ca ajutor <al> batalionului al II<-lea>, regimentul No. 1, în curs de un an, iar nu ca medic, din care serviciu apoi s'a retras pentru a'și face studiile de medic, cât și ca medic de județ salariat funcțiune ordinară personală, salariată, nu poate intra în categoria celor prescrise la alin. I de sub art. 16 din lege cu dispensa de tot timpul stagiului, nefăcând alte servicii de cât ca funcționar salariat, ca și alții asemenea D-sale, că în principiu asemenea funcțiuni, ne intrând în categoria menționatului aliniat, ca la momentul cererii să i se dea și dispensa și dispensa stagiului.

Difer de opiniunea majorității ca, după ce reclamantul va aduce mai întâiu bilet de botez constatator că este de religie creștină să i se acorde indigenatul cu stagiul de zece ani, după care termen să se bucure de drepturile cetățenești.

Atât părerea majorității precum și a minorității, sub semnatul ca raportor vine cu tot respectul a o supune la deliberarea și aprețierea Onor Adunării, rugând'o ca să decidă cum va găsi de cuvi<in>ță.

RAPORTOR A. Polizu-Micșunescu*.

În cuvântul C. Văleanu, care expune motivele pentru care este împotriva acordării împământenirii dr. Lapommeraye.

«D-le președinte, noi avem o procedură statistică că, adică când se ridică vre o contestațiune asupra acordării vre unui indigenat, acea lucrare să dă la o parte și rămâne a se discuta în urmă.

Dar dacă D-voastră voți să faceți o excepțiune pentru acest indigenat și să l puneți în discuțiune, atunci iau cuvântul a vorbi, ca minoritate, spre a vă lumina mai în detaliu asupra motivelor ce mă au făcut să fiu în contra majorității comisiunii, D-voastră puteți face cum veți voi; sunteți suverani, și în puterea suveranității.

D-voastră puteți vota cum veți voi; însă eu, ca membru al comisiunii, neputând face altfel de cât a mă ține strict în limitele legii și ale constituțiunii, sunt dator să mă esplic pentru ce sunt în contra opiniei majorității.

Domnilor, acest domn Lapommeraye 'mi este chiar prieten, dar de mi-ar fi frate, tot n'aș putea trece peste datoriile mele, în rolul în care mă găsesc, crezând că noi legiuitorii, nu putem să avem considerațiuni personale și hotăruri, când este vorba de aplicațiunea legilor.

Eu, D-lor, în comisiune m'am împedicat atât de actul de botez, care este actul cel mai esențial în materie de indigenat și pe care D<omnul> Lapommeraye nu l are. Dar, D-lor, chiar dacă ați voi să treceți peste acest considerant, de primă importanță constituțională, ceea ce nu mi vine să crez că a'ți face 'o totuși acest om n'a cerut indigenatul decât la 28 Ianuarie anul curent și, după lege, străinii nu se pot scuti de stagiul de cât numai când ar aduce țarei servicii meritore de acelea prevăzute de lege ca privilegiate pentru dispensa stagiului, precum se deslușește la alin. I de <la> art. 16 din Codul civil, ceea ce acest domn n'a făcut; căci n'a făcut servicii de asemenea natură.

Prin urmare nu crez că putem să acordăm indigenatul cerut, de cât cu stagiul prevăzut de art. 16 din Codul civil; și acesta după ce mai atâtăiu va aduce actul de botez; căci alt-fel ar fi să derogăm de la lege și constituțiune».

D-l G. Manu aduce argumente în favoarea acordării indigenatului dr. de Lapommeraye:

«D-lor, nu mi se pare curios că D<omnul> Văleanu, pe de o parte se declară amic cu D<omnul> Lapommeraye, și pe alta amicitia sa este așa de rea în cât nu știe nici de ce religiune este. Eu crez că cine-va când cunoaște pe un om, așa cum spune D<omnul> Văleanu că cunoaște pe D<omnul> de Lapommeraye, trebuie să știe măcar la ce biserică se duce de se închină.

Așa dar eu crez că D<omnul> Văleanu când zice că este amic D-lui de Lapommeraye e numai ca să ne inducă în eroare de a respinge acest indigenat, arătându-ne că D-sa este independent, pe când mie mi se pare că sunt alte motive care are în contra».

D<omnul> C. Văleanu: «Cer cuvântul».

D<omnul> G. Manu, continuă discuția:

«Înțeleg să venim să contestăm pe un om și să nu voim ca el să devină Român; însă armele întrebuițate trebuie să fie leale și mai cu seamă legale.

Ei bine, când D<omnul> Văleanu, – și acésta 'mi pare foarte rău să 'i-o spun – în raportul D-sale lasă a se înțelege că acest om nu ar fi de religione creștină; 'mi pare rău zic că D<omnul> Văleanu întrebuițează aci asemenea arme.

Apoi, să lăsăm că numele de Lapommeraye ne indică că e de religione creștină, fiind din Francia, știe că acest domn este catolic iar nu israelit, dar când alergăm la actul său de naștere, în care se zice că părinții săi sunt catolici, și când însuși ofițerul stării civile cu martorii creștini arată că este catolic, cum ne ar mai putea D<omnul> Văleanu induce în eroare?

Și 'mi pare destul de rău că D<omnul> Văleanu cearcă să facă aceasta, când se știe că acest domn e catolic, că este însurat cu o Româncă, că este de 20 <de> ani și mai mult în țară, când copiii săi sunt și botezați în religionea noastră.

Iată ce am avut de zis în privința religiei sale.

Acum ce cere acest om? Cere numai să profite de dispozițiunile art. 16 care zice că cineva când a dat servicii țării, când purtarea sa este bună, când copiii săi sunt născuți în țară și de religionea noastră, acel om se poate dispensa de stagiu.

Dacă D<omnul> Văleanu, crede că acest domn cere indigenatul în perspectiva de a obține o pensiuine din partea Statului, 'l pot despre aceasta, căci acest domn nu are dreptul la pensiuine. Prin urmare nu vĂ cere indigenatul ca să poată obține o pensiuine, ci cere numai pentru că copiii săi, fiind născuți aici, să devină Români.

Nu cere, încă odată, indigenatul ca să aibă dreptul la pensiuine, căci nu ocupă nici un post salariat al Statului. Afară de aceasta, nu are nici etatea pentru pensiuine, căci este născut la 1826, va să zică abia are etatea de 47 <de> ani.

Dacă ar avea vr'un drept la pensiuine, aceasta nu 'l poate obține de cât tocmai când va ajunte la etatea de 60 de ani. Prin urmare, să fie liniștit despre aceasta D<omnul> Văleanu.

Și eu am fost indispus în contra acelor străini care, stând în țară la noi, și ocupând într'un timp oare-care o funcțiune vin de cer indigenatul, ca să poată primi o pensiuine.

O asemenea cerere de indigenat trebuia neapărat să indisună pe oricine dintre noi. Ei bine, nici acest inconvenient nu-l înfățișează D<omnul> de Lapommeraiie.

Nu interesul material'l face a cere indigenatul, ci dorința de a avea naturalizarea pentru copiii) săi.

Vă rog dar să primiți concluziunile majorității comisiunii, căci sunt drepte, legale și dezinteresate».

Voci – Închiderea discuțiunei.

Deputatul L. Eraclide, cere amânarea acordării indigenatului «până ce persoana în chestiune ne va trămite actul său de botez».

«D-lor deputați, în adevăr, dacă am intra în fondul chestiunei, D<omnul> Manu, are mare dreptate.

Dar, dacă vom căuta chestiunea constituțională și procedura ce această cameră a urmată tot-dauna, actul principal ce trebuie noi să'l avem înainte spre a putea acorda împământenirea cuiva este actul de botez. Nimeni nu poate să conteste acest drept al Camerei, drept care este în dispozițiunea noastră. La dosar nu există un asemenea act. Prin urmare, v'aș ruga să bine voiți, a nu crea un precedat rău în această privință, deschizând astfel o ușă ce mâine, poimăine va fi în dezavantajul țarei.

Cu toată responsabilitatea, cu toate meritele acestui domn, merite despre care D<omnul> Manu, ne încredințează, cu toate acestea pentru stricta legalitate, D-voastră nu puteți vota indigenatul acesta pe câtă vreme această persoană nu vă prezintă actul său de botez.

D-lor, ați respins – și pot cita nume – Români din Transilvania, pentru că le-a lipsit actul de botez. Ați respins <de> asemenea pe un alt Francez, unde iarăși pot cita nume, pentru că nu a înfățișat actul de botez. Însă și comisiunea de indigenat a suspendat cererile de indigenat, ale unor persoane de merit, tot pentru acest motiv; ce-va mai mult; sunt telegrafști în serviciul Statului, ale căror indigenerate, Comisiunea, în urma unei încheieri, a dispus a se suspenda până când i se vor prezenta actele de botez din partea lor. Dacă în urma unei declarațiuni din partea D-lui Manu, veți adopta acest indigenat, apoi mâne, poimăne, vor veni poate și alte stațiuni care vor fi în defavoarea constiuiuni. Unde mergem cu aceasta?

Pe lângă stagiul, proba cea mai principală ce constituțiunea zice că trebuie să prezinte acela care cere naturalizarea, este actul de botez.

Acum, în privința stagiului, fac grație, în fața declarațiunei D-voastră, despre meritele acestui bărbat și mă unesc cu D-v. Dar cred că nu este o

mare întârziere dacă D-voastră, veți acorda un timp ca să depeseze spre a i se trâmite actul de botez, și aceasta spre a îndeplini stricta procedură constituțională. Rog chiar și pe D<omnul Mihail> Cogălniceanu care a cerut cuvântul spre a vorbi pentru, să se gândească bine că nu prin acest vot să deschidem o ușă și altor asemenea cereri. Alți amănat atâtea indigenate pe simplu cuvânt că le-a lipsit actul de botez.

Vă rog dar a amăna și <pe> acest<a> până ce persoana în chestiune ne va trâmite actul său de botez».

D<omnul> M<ihail> Cogălniceanu: «D-lor, nu voi fi eu acela care voi veni să cer la Camera, să facă o încălcare de lege, însă sunt dator să constat că Camera, prin inuși lege, are dreptul de a dispensa de stagi. Voi veni pe urmă să cercetez dacă Camera să cuvine să uzeze de acest drept sau ba; dar voi să atac argumentele D-lui Eraclide, în privința actului de naștere, căci toată baza argumentelor sale o întemeiază pe lipsa actului de botez: s'au refuzat zice D<umnea>lui, și la alții și s'a suspendat cererea lor de indigenat, pe temeiul că lipsia actul de botez. Așa e, s'a suspendat, dar pentru ce? pentru că nu se știe la ce religiiune aparține.

În privința persoanei de față însă, când sunt atâți deputați care vin și afirmă, când sunt acte la dosar, care arată cine este D<omnul> de Lapommeraiie, când D<umnea>lui este însurat cu o Româncă, din timpul când căsătoria era un act bisericesc, putem noi, să zicem cum că această persoană este de o religiiune necreștină? (aplauze).

Onor. D<omn> Văleanu a zis: acest domn, este amicul meu, cu toate acestea l combat, pentru că n'are actul de botez. Mă adresez la D<omnul> Văleanu, care dacă este amicul său trebuie să cunoască toate împrejurările, și l întreb dacă s'a dus vreo-dată la D<omnul> de Lapommeraiie, în zi de Sămbătă, și a găsit ușa închisă ca să l poată bănuși de Ovreiu? atunci numai ar putea să zică: este amicul meu, dar cu toate acestea nu l cred creștin. Ei bine, eu mă adresez la D<umnea>lui să mi spuie dacă crede că D<omnul> de Lapommeraiie, amicul său, este de religiiune judaică sau mahometană, și atunci eu voi vot pentru amănarea și aducerea actului de botez; dar când în dosar se zice că D<omnul> de Lapommeraiie, este născut din părinți catolici».

Voci: Nu se zice catolici.

D<omnul> I. Ritoridi. D-le Cogălniceanu, eu pot să afirm că am asistat la căsătoria D-lui de Lapommeraiie, care s'a făcut de către un preot catolic, și de către unul ortodox.

D-l M. Cogălniceanu își continuă pledoaria în vederea susținerii acordării indigenatului pentru Ernest de la Lapommeraiie.

«Ascultați, D-lor, eu nici odată n'am să fiu în contact cu D<omnul> de Lapommeraiie, ca să fiu în luptă în interesele locale de acolo; cunosc pe D<omnul> de Lapommeraiie de la anul 1863, când 'mi s'a prezentat în cabinet fiind eu ministru și când D-sa, a venit și a cerut împământenirea și 'mi s'a arătat ca supus legilor țarei; de atunci nu l'am mai văzut, dar știu, și nimeni din cei de la Olt, care'l cunosc nu vor nega, știu că este de religieune catolică.

Dacă D<omnul> Văleanu, va afirma că nu este de religieune catolică, și că este de religieune judaică sau mahometană, eu vă declar că voiu vota negru la această împământenire.

În cât se atinge de stagiul, aceasta e chestiune de aprețiere a Camerei, eu cred că atunci când este de 25 de ani în țară, și la 1864, a cerut împământenirea, eu cred zic că un asemenea om, nu se poate pune la stagiul, și că nu voi greși cătu'și de puțin, dispensându'l de stagiul.

Nu știu care'i sunt opiniunile politice, nu are să voteze nici odată cu mine, nici nu mă îngrijesc cum va vota, dar socotesc că Adunarea nu va face de loc un act de ilegalitate dând împământenirea acestui om, care în împrejurările ce le cunoaștem toți, vine și cere ca România să devie patria sa.

Așa dar, D-lor, încă odată vă repet să nu iți în îndoială cum că deschideți ușa necreștinilor, căci D-l de Lapommeraiie este creștin; și în ceea ce privește chestiunea stagiului, ea fiind o chestiune de aprețiere, cred, că pentru mine, că votând pentru împământenirea D-lui de Lapommeraiie, dau țarei mele un bun cetățean».

Voci. Închiderea discuțiunei.

D-l G<heorghe> Chițu este pentru D<omnul> Lapommeraiie.

«D-lor am luat cuvântul în contra închiderei discuțiunei, nu pentru acelaș motiv pentru care'l cere și D<omnul> Văleanu, ci fiind că eu sunt pentru D<omnul> Văleanu, iar nu în contra D-sale; și v'ășu ruga să binevoși a nu închide discuțiunea, pentru că mă măgulesc a crede că v'ășu esplica în puține cuvinte pentru ce actul de naștere al D-lui Lapommeraiie nu coprinde nimic în privința părinșilor săi, ci din contra, de parte de a primi o presumpțiune că D-sa nu este catolic, trebuie să primiți presumpțiunea generală că în actele de naștere ce se fac în Franța după codicele Napoleon, nu se pune religieuna dominantă în Stat, astfel precum se face și la noi de la legea nouă încoace, astfel precum se făcea înainte sub legea veche unde nu se vorbea de cât de botez, fără să se zică nimic de

naștere, și se lua actul de botez drept epoca nașterii. Tot ast-fel și în Franția, prin care constată nașterea nu se vorbește nimic dacă este creștin sau nu, când acela care s'a născut are părinți catolici.

Voci. Aceasta nu este contra închiderei discuțiunei.

D<omnul> **Vice-președinte.** Binevoii a vorbi contra închiderei discuțiunei.

D<omnul> **G. Chițu.** «Atâtea aveam să zic, și'mi pare bine că onor. Cameră a bine-voit a mă asculta».

Se supune la vot indigenatul D-lui Ernest de Lapommeraye, iar rezultatul scrutinului este următorul:

Votați	9
Majoritatea reglemantară	0
Bile albe pentru	7
Bile negre contra	2

D<omnul> **Vice-președinte.** Adunarea a primit indigenatul D-lui de Lapommeraye.” [Monitorul Oficial al României, 1875, nr. 43, febr. 23, pag. 1067-1069].

§ 3. În Monitorul Oficial al României nr. 32 din 11 februarie 1877 era publicată „Lista de persoanele eligibile la Senat, din jud. Olt pentru anul 1877”. Printre acestea figura și „doctoru Ernest de Lapommeraye”.

„Prin înaltul decret sub No. 20 Măria> Sca> Domnitorul a bine-voit, în virtutea art. 9 și 10 din legea pentru instituirea Stéoa României a conferit acest ordin, în gradele aci indicate D-lor medici și altor persóne al căror urmează:

Crucea de Cavaler de Lapommeraye” [Monitorul Oficial al României, 1878, nr. 5, ian. 6].

În baza art. 31 al Legii de recrutare din 24 februarie 1878, dr. Ernest de Lapommeraye este numit medic recruta la județul Olt „pentru a asista la operațiunile consilierilor de revizie pentru formarea contingentului 1878” [Monitorul Oficial al României, 1878, nr. 89, apr. 21].

În 1884 era pe lista definitivă cu persoanele eligibile la Senat pe anul 1884.

§ 4. A decedat pe 27 octombrie 1885:

„Registrul stărei civile
Pentru morți

Din anul una mie optu sute optzeci și cinci, luna octombrie douăzeci și nouă, ora zece dimineața. Actu de mörte a lui Ernest De Lapommeray catolicu vârsta cincizeci și șapte (de) ani(,) profesiunea Medicu, căsătoritu cu D-na Elisa De Lapomeray în vârstă de patru zeci și doi(,) domiciliată în această comună supraviețuitoare morții alaltăeri(,) orele șase seara în casa sa din strada Solomon.

Martori.....

Maladia(,) abces al ficatului.” [Registrul Stării Civile Slatina, 1885].